

СТАНОВИЩЕ

на: дин *Костадин Костадинов Рабаджиев*, професор по Класическа археология в Катедрата по Археология, Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, член на Научно жури със заповед на г-н Ректора на СУ № РД 38-619/ 20.12.2021 г. относно: дисертацията на **Мартин Емилов Мишев** за получаване на образователната и научна степен „доктор“, на тема: „*Тракийската конница (V – третата четвърт на IV век пр. Хр. „*“, научен ръководител: проф. дин Костадин Рабаджиев.

Предложената за рецензиране дисертация се състои от Въведение, четири глави и Заключение, 269 стр. основен текст, последван от библиография на ползваната литература (46 стр.) и обемно приложение от таблици (108), графики (11), табла (21) и карти (15), всичко 453 стр. А становището е израз на ролята ми като научен ръководител на докторанта, което предопределя и спецификата на написаното тук.

Тема на дисертацията е конницата в Тракия, нейното въоръжение и организация, проследена в географския ареал на темата, включващ днешните български земи, но и паметници от съседни балкански държави, доближавайки се до древните тракийски предели, най-вече във времето на Одриското царство, според хронологическите рамки на изследването. И макар темата да е поставяна и в други изследвания в последното десетилетие, тук тя е анализирана в достъпната ѝ цялост, тъй като нито един от изворите не е достатъчен, за да се постигнат търсените отговори. Въпрос на изследователски усет е и подбирането на критерии за дефиниране на конницата в тракийския политически и социален модел. Затова бих я определил като сложна и трудна, тъй като отговорът би могъл да бъде постигнат с анализ на исторически, изобразителни и археологически извори, което е изпитание за всеки изследовател. И макар работата да е построена върху публикуван материал, неговото събиране и дискутиране в детайли е знак за дисертабилността на темата и разпознаваем принос на изследването.

Структурата е изградена да обхване максимално разнородните паметници и теми свързани с конницата. Във Въведението са дефинирани проблемите свързани с

изучаване на конницата, очертани са географските и хронологически рамки на изследването, също и неговите цели. Дискутирана е базата от различни извори: писмени сведения, образни паметници, както и функционални предмети от снаряжението и въоръжението, като е подчертано значението им за градената реконструкция. В първата глава заедно с изворите по темата е дискутирана и историографията, обхващаща очаквано широк кръг от въпроси на европейски и български изследователи и научни школи за конницата в Древния свят и най-вече в Тракия. Сходен е подходът на автора и към писмените свидетелства – те се отнасят не само за картината в Тракия, но и засягат света на елините. Разграничени са сведенията за организация на конните отряди, отделно за облеклото, снаряжението и въоръжението, за конната тактика и стратегия на траките. От другите ползвани извори подробно са дискутирани изобразителните паметници, като тук те са разграничени в хронологически ред и по функционални групи артефакти, върху които са поставени образите, а акцентът е върху критичен подход към информацията, която може да се извлече от тях. Друга група извори са т.нар. „гробове на конници“, които също са дискутирани критично по отношение на тяхното дефиниране въз основа на гробния инвентар. В този подход картината на ползваните в реконструкцията извори е добила яснота и това е добра основа за последвалия анализ. Втора глава се отнася за конската амуниция и ездитното снаряжение. Последователно са разгледани породите коне отглеждани в Тракия; амуницията и нейните елементи – юзда, оглавник, седло, шпори и стреме в логичен стремеж да се сглоби обобщена картина за конете на траките. Това очаквано е продължено в трета глава с дискусия върху въоръжението на конника. И тук началото е с облеклото и снаряжението на конника въз основа на образните паметници. Това е последвано от въоръжението, разделено на нападателно за далечен и близък бой и защитно: щит, ризница, шлем, наколенници, видяно в образи, но и в инвентара на гробните комплекси. С това е завършен облика на конника, според свидетелствата от тракийския свят и Мартин Мишев е пристъпил към обобщението в четвърта глава с главната цел на дисертацията – тракийската конница. Тук също наблюдаваме последователен преход от постижими реконструкции към по-трудни, но които стават възможни, когато неотклонно се следва целта. Така първо са дискутирани етапите в развитието на тракийската конница, които са обосновани с исторически събития

(4.1), за да се пристъпи към дефиниране на видовете конница (4.3), най-вече лека и тежка, за която е предпочетено по-точното „конница с елементи на тежко въоръжение“. В следващата стъпка са дефинирани конните отряди на най-изявените от тракийските племена – одриси, гети, трибали, едони, битини, пеони (4.4). Също са приведени и интересни наблюдения за концентрацията на елементи от въоръжение на конници в градските некрополи на ранноелинистическа Тракия (4.5). Отделно е разгледана тактиката и бойният ред на тракийската конница (4.6), както и организацията и съотношението на конните контингенти. В края е дискутирано местото на тракийската конница сред конниците на други етноси (4.7), а така е проследено и влиянието на народите в контактната зона на европейския югоизток и малоазийския ареал – перси и асирийци, елини, македони, скити, келти. Последно е проследена и връзката със социалната структура (4.8), а дискутираните проблеми са обобщени в Заключение.

Неделима част от анализа са приложенията от таблици, тълкувани в Допълнение/ Addenda след края на текста и представящи: хронологията и числеността на тракийската конница според писмените свидетелства; въоръжението на конниците по данни от изобразителните паметници и от некрополите; същото представено и в графики, сред тях бих открил №3.3 с данни за относителния дял на гробове на конници в хронологически порядък. В таблици е илюстрирано снаряжението и въоръжението на конниците по данни на изобразителните паметници от тракийските земи, както и облеклото на конници върху атическата рисувана керамика; също и данните за снаряжение и въоръжение от гробове на конници. Накрая са подредени табла с илюстрации на споменати в анализа артефакти, както и карти на гробове на конници, на типове гробни комплекси на конници, картирани са елементи от тяхното снаряжение и въоръжение.

Работата е написана на добър език, изказът е професионален и конкретен. Авторефератът е съставен съгласно изискванията и отразява отчетливо структурата и достиженията на дисертационния труд. Списъкът с публикациите по темата на дисертацията включва 2 статии, едната от тях под печат.

Научните приноси: В дисертацията на Мартин Мишев се открояват ясни приноси, които той коректно е дефинирал и посочил в автосправка към автореферата. Тя вярно отразява постигнатото, но като най-значимо, поне според мен, бих открил

мащабната картина на тракийската конница, изградена в анализите на сведения и артефакти, с добро познаване на границите на интерпретация, които разнородният материал допуска. Така направеното от Мартин Мишев е възможният прочит днес в изследване, което разширява кръгозора ни за Древна Тракия и предлага нови решения.

* * *

В заключение бих потвърдил положителната си оценка на предложението за рецензиране на научен труд, основание за което са многостранният подход към различни свидетелства, задълбоченият и лишен от свръхинтерпретация анализ, постигнат със знание за широкия елинистически свят, с добра осведоменост за обемната литература в българската и европейската историография, наистина успешен опит да се систематизира известното за тракийската конница и да се утвърди нова интерпретация по отношение на организацията, въоръжението и тактиката в Древна Тракия. А това е моето основание да гласувам положително за присъждане на образователната и научна степен *доктор* на **Мартин Емилов Мишев**.

София, 7 март, 2022 г.

С уважение:

Костадин Рабаджиев